

LINSCHOTENPENNING 2010 VOOR HET PROJECT SAILING LETTERS

Iedere historicus die zich bezig houdt met de zeventiende en achttiende eeuw heeft wel eens verzucht dat het jammer is dat er zo weinig bronnen zijn over de alledaagse taal uit het verleden. Dat geldt zeker voor de persoonlijke correspondentie tussen Nederlandse zeelieden en kooplieden over zee met het thuisfront. Vrijwel al onze informatie komt uit betrekkelijk saaie "officiële" documenten zoals de omvangrijke administratie van de VOC, scheepsjournalen, notariële akten of uit een betrekkelijk klein aantal egodocumenten als dagboeken en reisverhalen.

In 1980 ontdekte een Nederlandse onderzoeker in het archief van het High Court of Admiralty in het gebouw van The National Archives in Kew bij Londen een bijzondere collectie Nederlandse brieven en documenten uit de zeventiende en achttiende eeuw. Deze brieven waren aan boord van Nederlandse schepen die tijdens oorlogen door Engelse kapers werden buitgemaakt. Niemand keek ooit om naar deze unieke verzameling documenten. De brieven zijn niet alleen nooit bezorgd, maar sommige zijn tot op de dag van vandaag niet geopend en gelezen.

Het bestaan van de buitbrieven bleef echter slechts in kleine kring bekend en maar een gering deel werd in publicaties over de VOC gebruikt. Daarin komt nu verandering door het project *Sailing Letters* dat in 2004 door de Koninklijke Bibliotheek is gestart op initiatief van Els van Eijck en Perry Moree. Dit project waarin wordt samen gewerkt met het Nationaal Archief, de Rijksuniversiteit in Leiden en de Samenwerkende Maritieme Fondsen heeft tot doel de collectie te ontsluiten en toegankelijk te maken voor verder onderzoek.

Hoe uniek het materiaal is, bleek uit het inventariserend onderzoek van de zevenhonderd dozen door de historicus Roelof van Gelder. Zijn conclusie was dat de collectie ruim 38.000 Nederlandse brieven bevat, waaronder naast administratieve documenten zoals scheepsjournalen en ladingbriefjes ook 15.000 particuliere brieven.

Het bijzondere is dat hier personen uit alle lagen van de samenleving zijn vertegenwoordigd, waaronder mannen vrouwen en zelfs kinderen uit de lagere en middenklassen die verder weinig andere sporen hebben nagelaten. De inventarisatie heeft inmiddels geresulteerd in een globale database die via de website van het project kan worden geraadpleegd.

Dat de brieven niet alleen voor Nederlandse historici van belang zijn blijkt uit het feit dat in de enveloppen ook uiteenlopende voorwerpen zoals uitgeknipte portretjes, plantenzaden en textielmonsters zijn aangetroffen.

-/-

-/-

Het doel van het project *Sailing Letters* is om deze bijzondere collectie brieven en andere documenten bij een groter publiek bekend en toegankelijk te maken. Inmiddels is in 2008 onder de intrigerende titel *De Dominee met het stenen hart en andere briefgeheimen* de eerste publicatie van verschenen van de periodiek *Sailing Letters* waarin de onderzoekers verslag doen van de voortgang van het project. In het boek zijn behalve de transcriptie van de documenten, voorafgegaan door een uitgebreide toelichting, is ook een cd met de originele documenten bijgevoegd. Door de publiciteit rond het project is inmiddels ook in andere landen belangstelling gewekt voor hun *prize papers* die zich nog in het archief van de Britse admiraliteit moeten bevinden.

Al met al vormen de *Sailing Letters* een nog nauwelijks ontgonnen bron, die de lezer van nu in direct contact brengt met de reizigers uit het verleden.

Met de toekenning van de Linschotenpenning wil het bestuur van de Linschoten-Vereeniging zijn waardering uitdrukken voor het project *Sailing Letters*, dat er uitstekend in is geslaagd om een geheel nieuwe bron over reizen en reizigers in het verleden toegankelijk te maken voor een breed publiek. Tenslotte waardeert de jury de uitgaven van de *Sailing Letters*, die waardevolle aanvullingen vormen op de reeks van de Linschoten-Vereeniging.

5 mei 2011

De jury van de Linschotenpenning 2010

Hans Bonke
Andrea Kieskamp
Ron Brand